

Bevindingen en feiten - Wat speelt er in de praktijk?

Suggesties vanuit 'Charlie in de klas' (19 jan. 2015 Het ABC)

- Maak er geen richtingenstrijd van, pak een objectieve rol. Ontwikkel het helder denken.
- Niet overtuigen, maar doorvragen. Probeer achter de motieven te komen.
- Voer het gesprek over waar de woede vandaan komt. Weet waar de wortels liggen voor de stellingnames.
- Leer kinderen om te gaan met twijfel, ontwikkel het kritisch denken en zorg dat ze hun wereldbeeld verruimen.
- Maak structureel tijd voor actualiteit in de klas.
- Maak lastige onderwerpen bespreekbaar en ga in op verschillen en grensoverschrijdend gedrag.

Conferentie Schoolveiligheid en Identiteit (28 jan. 2016 MLA)

- 160 onderwijsprofessionals uit PO, VO en MBO (Amsterdam). Een klein deel geeft aan zelf wel een onveilig gevoel te ervaren op school. Een iets groter deel noemt dat leerlingen zich onveilig voelen.
- Veiligheid op scholen heeft veel te maken met de superdiversiteit in Amsterdam. Super = complexiteit. Amsterdam is superdivers (180 nationaliteiten), toenemende diversiteit in migrantengroepen en grote diversiteit binnen groepen.
- Iedereen heeft behoefte aan een veilige omgeving en moet zich veilig kunnen voelen (Simone Kukenheim)
- ¼ van de leerkrachten heeft last van pesten
- Het college van Amsterdam doet een beroep op scholen voor een veilig klimaat. De urgentie wordt op docent niveau meer gevoeld dan op schoolniveau.

#Paris in de klas – uitkomsten onderzoek (16 mrt 2016 gepresenteerd in De Balie)

- 85-88% heeft er aandacht aan besteed (po-vo)
- Veelal initiatief leerkrachten/docenten; gr 1 tm 4 PO op aangeven leerlingen
- Inspiratie van internet; nieuwsbegrip de klas en jeugdjournaal als 'hulpmiddel' (PO & onderbouw VO)
- Geen aandacht PO:
Kinderen nog te jong
Geen initiatief vanuit de kinderen gekomen
Te beladen
- Geen aandacht VO:
Te weinig kennis Islam
- 75% heeft het met de collega's besproken
- 67% heeft behoefte aan ondersteuning bij omgaan met dit soort actualiteit
- 50% schoolleiding VO heeft verwachtingen uitgesproken
- Ondersteuning gewenst (PO):
 - Handvatten per leeftijdsgroep
 - Hoe met (jonge) kinderen te praten over gevoelens
 - Hoe ouders te betrekken
- Met welk doel heb je het in de klas besproken?
PO: informeren, geruststellen en oefenen met democratie
VO: informeren, persoonsvorming, leren argumenteren

Hoorzitting Tweede Kamer (12 sept. 2016)

Hoofdvraag: "Waarom bestaat er een kloof tussen werelden die elkaar niet meer begrijpen en hoe worden die botsende waarden binnen scholen bespreekbaar gemaakt?"

- De onderzoekende houding op dit dossier ontbreekt nog vaak
- Het vraagstuk is complex, heel complex. En dat verdient een open, onderzoekende houding, vanuit verschillende perspectieven. Een open en onderzoekende houding met respect voor het lastige en prachtige werk dat er op scholen wordt gedaan om kinderen te vormen tot volwassen mensen die onze democratische waarden niet alleen begrijpen en respecteren, maar er zelfs hun eigen invulling aan geven, er iets eigens aan toevoegen. Dat wens je ieder kind toe. Nu staat sommige kinderen en leerkrachten echter het water na aan de lippen en zijn er eerst (basis)condities nodig.
- Ik denk dat het belangrijk is dat leerkrachten zich bewust zijn van hun opvoedende rol en dat zij directies en besturen hebben die hen vanuit deze optiek steunen en aanmoedigen dagelijks passende en pedagogisch verantwoorde keuzes te maken.
- Uit de enquêtes die we hielden onder leerkrachten en docenten na Charlie Hebdo en de aanslagen in november vorig jaar, blijkt dat dit bewustzijn in ieder geval gegroeid is in extreme situaties. De aanslagen in november 2015 werden door 85% van de leerkrachten besproken in de klas. Veelal haalden leerkrachten tips en adviezen bij collega-docenten. Slechts in de helft van de gevallen kwam het handelen voort uit beleid van een directie of bestuur. “Is dat erg?”, kun je je afvragen. Mijn antwoord daarop is dat hierin (mogelijk) een probleem schuilt. Bij het bespreekbaar maken van schokkende gebeurtenissen maken leerkrachten klaarblijkelijk vaak hun eigen keuzes. Er is zelden een cultuur op school waarin uitwisseling hierover vanzelfsprekend is en gestoeld is op gemeenschappelijke uitgangspunten en waarden. Vaak houdt de gezamenlijkheid op bij protocollen voor het handelen bij onveilige situaties en geweld op school. En dat is niet genoeg.

Mogelijke vragen van scholen:

- Stille docenten voelen zich soms niet veilig om discussie te voeren. Hoe ga je met zo'n situatie om en wat kun je als docent doen?
- Hoe zet je leerlingen in lastige situaties in? Vanuit Vreedzame School leer je dat conflicten erbij horen en hoe je daarmee omgaat. Vanaf groep 6 bemiddelen leerlingen zelf als mediator bij het oplossen van conflicten.
- Hoe betrek je ouders bij thema's rond sociale veiligheid en zorg je voor een goede interactie tussen leerlingen met verschillende achtergronden?
- Een leerling wil voelen dat er naar hem geluisterd wordt. Door goed te luisteren en humor in te zetten bouw je een band op. Soms is het een dilemma als je als leerkracht incidenten ook aan schoolleiding moet melden.